

Szkoła niecodziennych lekcji - rok 2021/2022 za nami

2022-06-24

Gdy 1 września 2021 r., po niemal dwóch latach pandemii, szkoły zaczęły wracać do normalności, nikt nie przypuszczał, że za kilka miesięcy wybuchnie wojna w Ukrainie i wraz z falą uchodźców postawi system edukacji przed sytuacją nadzwyczajną, w której znów najważniejsze okazały się umiejętności organizacyjne, solidarność, empatia, dawanie wsparcia i poczucia bezpieczeństwa. 24 czerwca krakowscy nauczyciele i uczniowie kończyli rok inaczej niż zaczynali - wspólnie z kolegami i koleżankami z Ukrainy, bogatsi o nowe lekcje.

W Krakowie wakacje rozpoczęło ponad 57 tys. uczniów szkół podstawowych, w tym prawie 46 tys. w szkołach samorządowych. Dla 8,6 tys. z nich - ósmoklasistów - to już pożegnanie ze szkołą, kolegami i nauczycielami. W drugiej połowie roku szkolnego do krakowskich uczniów szkół podstawowych dołączyli ich rówieśnicy z Ukrainy, którzy schronili się w naszym mieście przed wojną - po 24 lutego 4,2 tys. dzieci z Ukrainy zapisało się krakowskich szkół podstawowych.

W krakowskich szkołach ponadpodstawowych dla młodzieży - liceach ogólnokształcących, technikach i szkołach branżowych I stopnia - naukę pobierało w mijającym roku szkolnym około 40 tys. uczniów, w tym 31 tys. w szkołach samorządowych. Po 24 lutego dołączyło do nich prawie 700 uczniów z Ukrainy.

Laboratorium edukacji międzykulturowej

Przyjęcie około 5 tys. nowych uczniów było dla krakowskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych nie lada wyzwaniem organizacyjnym - dla takiej liczby dzieci i młodzieży trzeba byłoby wybudować kilkanaście średniej wielkości szkół. Zwiększenie liczby uczniów cudzoziemskich w trakcie roku szkolnego wymagało szybkiego dostosowania zaplanowanych we wrześniu harmonogramów, zasad i stanu zatrudnienia kadry pedagogicznej, tak by natychmiast można było przystąpić do organizacji wszystkich możliwych form wsparcia, takich jak: nauka języka polskiego, dodatkowe zajęcia wyrównawcze, pomoc asystenta międzykulturowego oraz nauka w oddziałach przygotowawczych.

Miasto, dzięki współpracy z dyrektorami szkół, zdołało sprostować temu wyzwaniu, zwiększając liczbę uczniów w już działających oddziałach lub klasach oraz tworząc oddziały przygotowawcze dla uczniów z Ukrainy. Do końca roku szkolnego uruchomiono 98 oddziałów przygotowawczych w 61 szkołach, uczyło się w nich 1827 uczniów. Przed wybuchem wojny w Krakowie funkcjonowały już cztery takie oddziały, więc przy tworzeniu kolejnych można było skorzystać z dotychczasowych doświadczeń.

Niezwykle pomocny okazał się rozpoczęty jeszcze przez wybuchem kryzysu uchodźczego program Akademia Asystentów Międzykulturowych, skierowany do osób, które w swojej codziennej pracy wspierają uczniów pochodzących z zagranicy w jak najlepszym odnalezieniu się w polskiej szkole. Wykształceni w ramach akademii asystenci i asystentki, którzy już w 2021 r. zatrudnieni byli w krakowskich szkołach w liczbie ponad 30 osób, stali się później przewodnikami dla przybywających z Ukrainy nauczycieli chętnych do podjęcia pracy w takim charakterze. Od samego początku miasto dawało szkołom zielone światło na zatrudnianie dodatkowych asystentów wielokulturowych wspierających nauczycieli w pracy z dziećmi, które nie mówią w języku polskim. Po 24 lutego w samorządowych szkołach zatrudniono 145 osób z

obywatelstwem ukraińskim: 16 nauczycieli, 103 asystentów międzykulturowych, 26 pracowników obsługi (m.in. dozorca, woźny, sprzątaczką, pomoc kuchenna, pomoc nauczyciela itp.). Wielu z nich znalazło pracę dzięki bazie ofert prowadzonej przez Wydział Edukacji UMK (do końca roku szkolnego wpłynęło do niej prawie 450 zgłoszeń obywateli Ukrainy zainteresowanych zatrudnieniem w krakowskiej oświacie).

Aby ułatwić im start w nowym miejscu pracy miasto uruchomiło intensywny kurs języka polskiego prowadzony przez wykwalifikowanych lektorów (ponieważ Kraków od wielu lat udziela nauczycielom wysokiego dofinansowania do studiów dających kwalifikacje do nauczania języka polskiego jako obcego, grupa osób z odpowiednimi uprawnieniami liczy już prawie 300 osób). Kurs został uzupełniony o moduł przygotowujący do rozpoczęcia pracy w szkole – w tym zakresie nieocenieni okazali się specjaliści zaangażowani w Akademię Asystentów Międzykulturowych.

Szkoła bezpiecznym schronieniem

Pandemia, zdalna edukacja, *lockdown*, zmiana rytmu życia, ograniczenie kontaktu z rodziną i przyjaciółmi – wszystko to negatywnie wpłynęło na kondycję psychiczną dzieci i młodzieży. Bardzo ważna część działań wspierających przypadła wtedy nauczycielom szkół i pracownikom poradni psychologiczno-pedagogicznych. Realizowali oni liczne inicjatywy skierowane do uczniów i rodziców mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa psychicznego i wyrównywanie szans edukacyjnych. Specjaliści z poradni prowadzili bezpłatne dyżury telefoniczne dla uczniów potrzebujących rozmowy z powodu trudności emocjonalnych związanych z pandemią.

Po wybuchu wojny w Ukrainie krakowscy nauczyciele i pracownicy poradni stanęli przed podobnym zadaniem – co prawda wywołał je kryzys innego rodzaju, ale skutek był ten sam: zachwianie poczucia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, podwyższony poziom lęku i stresu. Nauczyciele szkół, do których zaczęły trafiać dzieci i młodzież dotknięte traumą wojenną, zadawali sobie pytania: czy i jak rozmawiać z uczniami o wojnie, jak przygotować grupę lub klasę na przyjęcie nowych kolegów i koleżanek, jak moderować relacje, aby zapewnić wszystkim maksymalny komfort pobytu w szkole.

W wielu klasach uczyły się razem dzieci ze skonfliktowanych narodowości (Ukraińcy, Rosjanie, Białorusini), a dyrektorzy i nauczyciele od początku starali się zadbać o to, aby trudna sytuacja polityczna nie przekładała się na relacje koleżeńskie. Lęk i obawy były powszechne również u polskich dzieci i uczniów, którzy przeżywają dramaty i smutek swoich rówieśników, a jeszcze niedawno doświadczali silnego stresu w związku z pandemią.

Korzystając z pandemicznych doświadczeń, poradnie psychologiczno-pedagogiczne szybko uruchomiły infolinie pomocowe z myślą o dzieciach i rodzinach uchodźców. Miasto zaś zorganizowało specjalne szkolenia i warsztaty dla nauczycieli, pedagogów, psychologów i edukatorów szkolnych, przygotowujące do pracy z dziećmi, które przeżyły traumę wojenną. W ramach cyklu webinarium „Dziecko i rodzina w obliczu wojny – interwencja kryzysowa, wsparcie psychologiczne, mediacja wielokulturowa”, organizowany przez Specjalistyczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną dla Dzieci z Niepowodzeniami Edukacyjnymi, prelegenci poruszali m.in. takie tematy, jak: interwencja kryzysowa w momencie konfliktu zbrojnego, interwencja kryzysowa wobec osób funkcjonujących w traumie, czy i jak rozmawiać z dziećmi o wojnie,

**Magiczny
Kraków**

funkcjonowanie oddziału przygotowawczego, interwencja i pomoc dzieciom w kryzysie, praca z dwujęzyczną klasą wrażliwą na traumę, kultura, sztuka i obyczaje oraz system edukacji w Ukrainie, podstawowa wiedza o języku ukraińskim, rola i zadania asystentów wielokulturowych (spotkania z osobami, które mają doświadczenie w tej pracy). Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli Instytut Nauki Lektikon udostępnia nagrania z dotychczasowych zajęć na swoim [kanale na YouTube](#).

„W ostatnich latach izolowaliśmy się od siebie, by móc przetrwać. W mijającym roku szkolnym byliśmy razem, by pomóc przetrwać innym” – napisała zastępca prezydenta Krakowa ds. edukacji, sportu i turystyki Anna Korfel-Jasińska w liście do dyrektorów, nauczycieli, uczniów i rodziców z okazji końca roku szkolnego. Podziękowała w nim również wszystkim osobom, których zaangażowanie umożliwiło sprawną organizację nauki i pracy krakowskich szkół, a także za empatię, która słusznie podpowiada nam, że warto samoograniczyć własną przestrzeń czy wygodę, by pomóc innym, bardziej potrzebującym.